

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MACIEJE SZPUNARA
přednesené dne 5. května 2022¹

Věc C-57/21

RegioJet a.s.
za účasti:
Českých drah, a.s.,
České republiky – Ministerstva dopravy

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšším soudem (Česká republika)]

„Řízení o předběžné otázce – Jednání narušující hospodářskou soutěž – Zneužití dominantního postavení – Žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži – Návrh na zpřístupnění důkazů pro účely žaloby o náhradu škody – Probíhající řízení před Evropskou komisí – Přerušení vnitrostátního řízení o této žalobě“

I. Úvod

1. Unijní normotvůrce, který si byl vědom existující asymetrie při informování v řízeních o soukromoprávním prosazování práva hospodářské soutěže, harmonizoval prostřednictvím směrnice 2014/104/EU² pravidla pro zpřístupňování důkazů požadovaných pro účely žalob o náhradu škody.
2. Článek 5 této směrnice stanoví pravidla, která společně tvoří obecný režim v této oblasti. Článek 6 uvedené směrnice doplňuje toto ustanovení o zvláštní pravidla pro zpřístupňování důkazů obsažených ve spisech vedených u orgánů pověřených veřejnoprávním prosazováním právních předpisů o hospodářské soutěži.
3. Výklad pravidel uvedených v článku 5 směrnice 2014/104 již sice byl předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce³, nicméně Soudní dvůr je poprvé vyzván, aby rozhodl v otázce výkladu pravidel uvedených v článku 6 této směrnice.

¹ – Původní jazyk: francouzština.

² – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži (Úř. věst. 2014, L 349, s. 1).

³ – Viz mé stanovisko ve věci PACCAR (C-163/21, EU:C:2022:286).

4. Předběžné otázky předkládajícího soudu totiž spadají do širšího kontextu řízení o žalobě o náhradu údajné škody vzniklé společnosti RegioJet v důsledku jednání společnosti České dráhy, a.s., kterým byl narušen železniční trh a které je v rozporu s pravidly hospodářské soutěže. V tomto kontextu je třeba uvést, že ačkoli se první předběžná otázka týká výkladu čl. 5 odst. 1 směrnice 2014/104, v podstatě se týká problematiky vzájemného vztahu mezi soukromoprávním a veřejnoprávním prosazováním právních předpisů o hospodářské soutěži. Pokud jde o následující čtyři otázky položené předkládajícím soudem, ty se specificky týkají článku 6 této směrnice.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

5. Článek 5 odst. 1 a 8 směrnice 2014/104 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby v řízeních týkajících se žaloby o náhradu škody v Unii na žádost žalobce, který předložil zdůvodnění obsahující přiměřeně dostupné skutečnosti a důkazy, jež dostatečně podporují věrohodnost jeho nároku o náhradu škody, měly vnitrostátní soudy možnost žalované straně nebo třetí straně nařídit, aby zpřístupnily relevantní důkazy, které mají pod svou kontrolou, a to za podmínek stanovených v této kapitole. Členské státy zajistí, aby vnitrostátní soudy mohly na žádost žalované strany nařídit zpřístupnění relevantních důkazů rovněž žalobci nebo třetí straně.

[...]

8. Aniž jsou dotčeny odstavce 4 a 7 a článek 6, nebrání tento článek členským státům v tom, aby ponechaly v platnosti nebo zavedly pravidla, která umožňují širší zpřístupňování důkazů.“

6. Článek 6 odst. 5 písm. a) a odst. 9 této směrnice stanoví:

„5. Zpřístupnění níže uvedených kategorií důkazů mohou vnitrostátní soudy nařídit až poté, co orgán pro hospodářskou soutěž ukončil řízení přijetím rozhodnutí či jinak:

a) informace, které vypracovala fyzická nebo právnická osoba výslovně pro řízení orgánu pro hospodářskou soutěž;

[...]

9. Zpřístupnění důkazů obsažených ve spisu vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž, které nespadají do žádné z kategorií uvedených v tomto článku, může být v rámci řízení o žalobě o náhradu škody nařízeno kdykoli, aniž je tím dotčen tento článek.“

B. České právo

1. Zákon č. 143/2001

7. Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ze dne 4. dubna 2001, ve znění použitelném na skutkový stav ve věci v původním řízení (dále jen „zákon č. 143/2001“), v § 1 odst. 1 uvádí, že „upravuje ochranu hospodářské soutěže na trhu výrobků a služeb [...] proti jejímu vyloučení, omezení, jinému narušení nebo ohrožení“.

8. Ustanovení § 21ca odst. 2 zákona č. 143/2001 v podstatě stanoví, že podklady a informace, které byly vypracovány a předloženy pro účely správního řízení probíhajícího před vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž, je možno zpřístupnit orgánům veřejné moci až po ukončení šetření nebo právní moci rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž o ukončení správního řízení.

2. Zákon č. 262/2017

9. Zákon č. 262/2017 Sb., o náhradě škody v oblasti hospodářské soutěže, ze dne 20. července 2017, provádí směrnici 2014/104 do českého právního řádu.

10. Ustanovení § 2 odst. 2 písm. c) tohoto zákona stanoví, že důvěrnou informací chráněnou povinností mlčenlivosti jsou mimo jiné podklady a informace, které byly předloženy výslovně pro účely správního řízení před vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž.

11. Ustanovení § 15 odst. 4 uvedeného zákona stanoví, že uložit povinnost zpřístupnit důvěrné informace podle § 2 odst. 2 písm. c) lze nejdříve po právní moci rozhodnutí orgánu pro hospodářskou soutěž o ukončení správního řízení.

12. Ustanovení § 16 odst. 1 písm. c) téhož zákona v podstatě stanoví, že je-li navrhováno zpřístupnění dokumentů, které obsahují důvěrné informace a jsou obsaženy ve spisu vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, předseda senátu přezkoumá, zda by jejich zpřístupnění neohrozilo účinné uplatňování pravidel hospodářské soutěže. Podle odstavce 3 tohoto § 16 lze dokumenty obsahující důvěrné informace zpřístupnit až po ukončení šetření nebo právní moci rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž o ukončení správního řízení.

III. Skutkový stav a původní řízení

13. Dne 25. ledna 2012 zahájil Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „český orgán pro hospodářskou soutěž“) z moci úřední správní řízení ve věci možného zneužití dominantního postavení společností České dráhy.

14. Dne 25. listopadu 2015⁴ podala společnost RegioJet k Městskému soudu v Praze (Česká republika) žalobu o náhradu škody vzniklé z důvodu údajného jednání společnosti České dráhy v rozporu s pravidly hospodářské soutěže.

⁴ – Tato informace vyplývá z vyjádření zúčastněných stran.

15. Dne 10. listopadu 2016 se Evropská komise rozhodla zahájit řízení podle čl. 2 odst. 1 nařízení (ES) č. 773/2004⁵ ve věci č. AT.40156 – Czech Rail.

16. Dne 14. listopadu 2016 přerušil český orgán pro hospodářskou soutěž své správní řízení, neboť měl za to, že se řízení Komise z věcného hlediska týká téhož jednání, které posuzuje v rámci správního řízení.

17. Dne 11. října 2017 podala společnost RegioJet k vnitrostátnímu soudu návrh na zpřístupnění dokumentů podle § 10 a násl. a § 18 zákona č. 262/2017 ze dne 20. července 2017 pro účely žaloby o náhradu škody. Uvedený návrh mířil na zpřístupnění dokumentů, u nichž se společnost RegioJet domnívala, že jsou pod kontrolou společnosti České dráhy, mimo jiné položkové výkazy a výkazy o veřejné drážní dopravě, potažmo účetnictví komerčního segmentu této společnosti.

18. Český orgán pro hospodářskou soutěž s odkazem na § 21ca odst. 2 zákona č. 143/2001 uvedl, že požadované dokumenty, které má k dispozici v rámci správního řízení, nemohou být předloženy, a to do doby pravomocného ukončení předmětného správního řízení ve věci samé. Kromě toho uvedl, že i další navrhované dokumenty spadají do kategorie listin tvořících ucelený soubor dokumentů, a jejich zpřístupnění odmítl z důvodu, že by mohlo dojít ke snížení účinnosti politiky stíhání porušení soutěžního práva.

19. V odpověď na dotaz vznesený soudem, jemuž byl předložen návrh na zpřístupnění důkazů, Komise v dopise ze dne 26. února 2018 zdůraznila, že by soud měl při svém rozhodování o zpřístupnění důkazních prostředků v zájmu ochrany oprávněných zájmů všech účastníků řízení a třetích stran aplikovat zejména zásadu přiměřenosti a přijmout opatření na ochranu takových informací. Doporučila přerušení řízení o náhradu škody ve věci samé.

20. Soud prvního stupně usnesením ze dne 14. března 2018 uložil společnosti České dráhy, aby zpřístupnila formou založení do spisu soubor dokumentů, které obsahovaly jednak informace výslovně vypracované touto společností pro účely řízení před českým orgánem pro hospodářskou soutěž a jednak informace povinně vytvářené a uchovávané mimo toto řízení, jako např. položkové výkazy vlakových spojů, čtvrtletní výkazy o veřejné drážní dopravě a seznam spojů provozovaných společnostmi České dráhy. Uvedený soud naproti tomu zamítl návrh společnosti RegioJet na zpřístupnění účetnictví komerčního segmentu společnosti České dráhy včetně klíčování dle jednotlivých linek a typu vlaku, a návrh na zpřístupnění zápisů z jednání představenstva společnosti České dráhy z období září až říjen 2011.

21. Dne 19. prosince 2018 soud prvního stupně rozhodl, že se řízení o náhradu škody ve věci samé přerušuje do skončení řízení o protisoutěžních praktikách, jež Komise zahájila proti společnosti České dráhy dne 10. listopadu 2016. Ustanovení § 27 odst. 1 zákona č. 262/2017 ze dne 20. července 2017 totiž stanoví, že soud je v řízení o náhradě škody vázán rozhodnutím jiného soudu, českého orgánu pro hospodářskou soutěž a Komise o tom, že došlo k omezování hospodářské soutěže a kdo se jej dopustil. Kromě toho i vnitrostátní procesní úprava ukládá soudu povinnost přerušit civilní řízení o náhradě škody, neboť v jiném řízení je rozhodováno o otázce, na níž rozhodnutí soudu závisí a kterou není soud oprávněn v tomto řízení řešit.

22. Vrchní soud v Praze (Česká republika) jakožto odvolací soud usnesením ze dne 29. listopadu 2019 potvrdil usnesení ze dne 14. března 2018 a k zajištění ochrany zpřístupněných důkazních prostředků přijal opatření spočívající v tom, že tyto budou uloženy v soudní úschově

⁵ – Nařízení Komise ze dne 7. dubna 2004 o vedení řízení Komise podle článků [101 a 102 SFEU] (Úř. věst. 2004, L 123, s. 18; Zvl. vyd. 08/03, s. 81).

a budou zpřístupněny pouze účastníkům, jejich zástupcům a znalcům, a to vždy v každém jednotlivém případě na základě písemné odůvodněné žádosti po předchozím souhlasu soudce, který dle rozvrhu práce věc projednává.

23. Společnost České dráhy podala proti tomuto usnesení dovolání k Nejvyššímu soudu (Česká republika), který je předkládajícím soudem.

IV. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a řízení před Soudním dvorem

24. Za těchto podmínek se Nejvyšší soud rozhodnutím ze dne 16. prosince 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 1. února 2021, rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Odpovídá výkladu čl. 5 odst. 1 [směrnice 2014/104] postup, podle něhož soud rozhodne o uložení povinnosti zpřístupnit důkazy, ačkoli je zároveň vedeno řízení ze strany Komise za účelem přijetí rozhodnutí podle kapitoly III [nařízení (ES) č. 1/2003]⁶, v důsledku čehož je řízení o žalobě o náhradu škody způsobené porušením právních předpisů o hospodářské soutěži soudem z tohoto důvodu přerušeno?
- 2) Brání výklad čl. 6 odst. 5 písm. a) a čl. 6 odst. 9 [směrnice 2014/104] takové vnitrostátní právní úpravě, která omezuje zpřístupnění všech informací, které byly předloženy v rámci řízení na žádost [českého] orgánu pro hospodářskou soutěž, a to i tehdy, jde-li o informace, které má účastník řízení povinnost vytvářet a uchovávat na základě jiných právních předpisů (či vytváří a uchovává), bez ohledu na řízení o porušení právních předpisů hospodářské soutěže?
- 3) Lze za ukončení řízení jinak ve smyslu čl. 6 odst. 5 [směrnice 2014/104] považovat i skutečnost, že vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž přerušil řízení, jakmile bylo Komisí zahájeno řízení za účelem přijetí rozhodnutí podle kapitoly III nařízení č. 1/2003?
- 4) Je v souladu s čl. 5 odst. 1 ve spojení s čl. 6 odst. 5 [směrnice 2014/104], při zohlednění účelů a cílů [této směrnice], takový postup vnitrostátního soudu, jímž analogicky aplikuje vnitrostátní úpravu provádějící čl. 6 odst. 7 [této směrnice] na takové kategorie informací, jako jsou informace podle čl. 6 odst. 5 [uvedené směrnice], tedy rozhodne o zpřístupnění důkazů s tím, že otázkou, zda důkazní prostředky obsahují informace, které vypracovala fyzická nebo právnická osoba výslovně pro řízení orgánu pro hospodářskou soutěž (ve smyslu čl. 6 odst. 5 téže směrnice), se bude zabývat až po zpřístupnění důkazů soudu?
- 5) Je-li odpověď na předchozí otázku kladná, je třeba vykládat čl. 5 odst. 4 [směrnice 2014/104] tak, že účinná opatření na ochranu důvěrných informací přijatá soudem mohou před konečným posouzením soudu, zda zpřístupněné důkazy či některé z nich spadají do kategorie důkazů podle čl. 6 odst. 5 písm. a) této směrnice, vyloučit přístup žalobce či jiných účastníků řízení a jejich zástupců ke zpřístupněným důkazům?“

25. Písemná vyjádření předložili účastníci původního řízení, řecká a italská vláda, jakož i Komise. Společnost České dráhy a Komise byly zastoupeny na jednání, které se konalo dne 3. února 2022.

⁶ – Nařízení Rady ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [101 a 102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

V. Analýza

26. K tomu, aby bylo možné dát užitečnou odpověď na předběžné otázky (oddíl C), je třeba zaprvé posoudit, zda jsou tyto otázky přípustné s ohledem na časovou působnost ustanovení, o jejichž výklad žádá předkládající soud (oddíl A), a zadruhé uvést několik poznámek k režimu zpřístupňování důkazů obsažených ve spise vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž (oddíl B).

A. K použitelnosti směrnice 2014/104 *ratione temporis*

27. Ačkoli směrnice 2014/104 nečiní z hlediska znění rozdíl mezi hmotněprávními a procesními ustanoveními⁷, Soudní dvůr již uvedl, že tato směrnice obsahuje zvláštní ustanovení, a sice článek 22, který výslovně stanoví podmínky, za nichž jsou *ratione temporis* použitelná *procesní a hmotněprávní ustanovení*⁸.

28. Podmínky použitelnosti *ratione temporis* se pro obě tyto kategorie ustanovení liší. Aby bylo možné se vyslovit k použitelnosti směrnice 2014/104 v původním řízení, je tedy třeba určit, zda jsou její články 5 a 6 ustanoveními procesními, nebo hmotněprávními.

29. Stručně řečeno určují hmotněprávní pravidla existenci a rozsah odpovědnosti osob podléjících se na porušení práva hospodářské soutěže, zatímco procesní pravidla určují průběh řízení. Posledně uvedená pravidla neztrácejí svou procesní povahu jen proto, že jejich použití v řízení o žalobě o náhradu škody může mít vliv na určení této odpovědnosti na konci tohoto řízení⁹. V důsledku toho – jak jsem již uvedl ve svém stanovisku ve věci PACCAR¹⁰ – se sice jeví, že články 5 a 6 směrnice 2014/104 přiznávají práva jednotlivcům, nicméně tato práva mohou být uplatněna pouze v rámci řízení před vnitrostátním soudem a jedná se v podstatě o procesní opatření umožňující tomuto soudu zjistit skutečnosti, kterých se dovolávají účastníci řízení. Podmínky použitelnosti vnitrostátních předpisů provádějících články 5 a 6 této směrnice jsou tedy stanoveny v jejím čl. 22 odst. 2.

30. Podle čl. 22 odst. 2 směrnice 2014/104 měly členské státy zajistit, aby se vnitrostátní předpisy přijaté za účelem dosažení souladu s procesními ustanoveními této směrnice nepoužily na řízení o žalobě o náhradu škody zahájená u vnitrostátního soudu přede dnem 26. prosince 2014. Z tohoto ustanovení *a contrario* vyplývá, že členské státy měly při provádění této směrnice diskreční pravomoc rozhodnout, zda se vnitrostátní právní předpisy přijaté k provedení procesních ustanovení uvedené směrnice použijí na řízení o žalobě o náhradu škody zahájená po 26. prosinci 2014, avšak před datem provedení téže směrnice, nebo na řízení zahájená nejpozději před uplynutím lhůty pro její provedení, tedy před 27. prosincem 2016¹¹.

⁷ – Zatímco totiž v některých jazykových zněních odkazuje čl. 22 odst. 1 směrnice 2014/104 na vnitrostátní předpisy „přijaté [...] pro dosažení souladu s hmotněprávními ustanoveními“ této směrnice, její čl. 22 odst. 2 zmiňuje pouze vnitrostátní předpisy, „které nejsou uvedeny v odstavci 1“ zmíněné směrnice. Jak jsem však uvedl ve svém stanovisku ve věci PACCAR (C-163/21, EU:C:2022:286, bod 55), z logiky použití těchto vnitrostátních ustanovení lze dovodit, že se čl. 22 odst. 2 směrnice 2014/104 týká procesních ustanovení.

⁸ – Viz rozsudek ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:263, bod 25).

⁹ – V souladu s touto logikou se může každé procesní pravidlo ukázat jako výhodné pro jednu stranu řízení a nevýhodné pro druhou. Ani to nevede tomu, že by dané pravidlo ztratilo procesní povahu.

¹⁰ – Viz mé stanovisko ve věci PACCAR (C-163/21, EU:C:2022:286, bod 57).

¹¹ – Viz rozsudek ze dne 28. března 2019, Cogeco Communications (C-637/17, EU:C:2019:263, bod 28).

31. V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že dovolání bylo podáno proti rozhodnutím soudů prvního a druhého stupně týkajícím se návrhu na zpřístupnění důkazů podaného společností RegioJet dne 11. října 2017 na základě vnitrostátních předpisů provádějících směrnici 2014/104 do českého právního řádu.

32. Jak navíc vyplývá z vyjádření zúčastněných stran, byla žaloba o náhradu škody, v jejímž rámci byl podán návrh na zpřístupnění důkazů, podána dne 25. listopadu 2015, tedy před datem provedení směrnice 2014/104. Ze zákona č. 262/2017 ze dne 20. července 2017 však vyplývá, že český zákonodárce rozhodl, že se vnitrostátní ustanovení provádějící procesní ustanovení této směrnice použijí přímo a bezpodmínečně i na žaloby podané před tímto datem provedení¹².

33. Je tedy třeba mít za to, že články 5 a 6 směrnice 2014/104 jsou pro původní řízení relevantní.

34. Tato úvaha není zpochybněna okolností, že se předmětná žaloba o náhradu škody podle všeho týká jednání, k němuž došlo před přijetím směrnice 2014/104. Článek 22 odst. 1 této směrnice totiž brání pouze zpětnému použití vnitrostátních předpisů, kterými se provádějí hmotněprávní ustanovení této směrnice. Články 5 a 6 uvedené směrnice jsou přitom procesní povahy.

35. Uvedená úvaha není zpochybněna ani okolností, že důkazy, jejichž zpřístupnění bylo v této věci požadováno, jsou obsaženy ve spise vedeném u českého orgánu pro hospodářskou soutěž, který své řízení zahájil dne 25. ledna 2012. Článek 22 odst. 2 směrnice 2014/104 totiž při vymezení časové působnosti procesních ustanovení neodkazuje na datum zahájení řízení orgánem pro hospodářskou soutěž, jehož zájem je chráněn na základě článku 6 této směrnice, nýbrž na den, kdy byla k vnitrostátnímu soudu podána žaloba o náhradu škody. Toto ustanovení tím, že se zaměřuje na řízení před vnitrostátním soudem, takto vymezuje pravomoci tohoto soudu, pokud jde o zpřístupnění důkazů obsažených ve spise vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž.

36. Není tedy důvod se domnívat, že výklad článků 5 a 6 směrnice 2014/104 zjevně nemá vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení. Z toho plyne, že předběžné otázky týkající se výkladu těchto ustanovení jsou přípustné.

B. Ke zpřístupnění důkazů obsažených ve spise vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž

37. Jak jsem připomněl v úvodu tohoto stanoviska, stanoví článek 5 směrnice 2014/104 obecná pravidla v oblasti zpřístupňování důkazů, zatímco článek 6 této směrnice doplňuje obecný režim o pravidla, která se specificky týkají zpřístupňování důkazů obsažených ve spise vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž.

38. Posledně uvedené ustanovení rozlišuje mezi několika kategoriemi důkazů, zejména:

- pokud jde zaprvé o informace, které vypracovala fyzická nebo právnická osoba výslovně pro řízení orgánu pro hospodářskou soutěž, informace, které vyhotovily a stranám zaslaly příslušné orgány pro hospodářskou soutěž během řízení, jakož i návrhy na narovnání, které byly vzaty zpět, čl. 6 odst. 5 směrnice 2014/104 stanoví, že vnitrostátní soudy mohou nařídít

¹² – Ustanovení § 36 tohoto zákona, nadepsaného „Přechodné ustanovení“, stanoví: „Řízení o náhradě škody způsobené omezováním hospodářské soutěže, jakož i řízení o nárocích škůdců, kteří jsou zavázáni k náhradě škody společně a nerozdílně, na vypořádání podle tohoto zákona, zahájená po dni 25. prosince 2014 se dokončí podle tohoto zákona; právní účinky úkonů, které byly v řízení učiněny přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, zůstávají zachovány.“

jejich zpřístupnění až poté, co orgán pro hospodářskou soutěž ukončil řízení přijetím rozhodnutí či jinak (tento výčet důkazů bude dále označován jako „šedá listina“);

- pokud jde zadruhé o prohlášení v rámci programu shovívavosti a návrhy na narovnání pro účely řízení o žalobě o náhradu škody, čl. 6 odst. 6 této směrnice stanoví, že členské státy zajistí, aby vnitrostátní soudy nemohly nikdy nařídít jejich zpřístupnění (tento výčet důkazů bude dále označován jako „černá listina“), a
- pokud jde zatřetí o důkazy ze spisu vedeného u orgánu pro hospodářskou soutěž, které nespádají do žádné z kategorií vyjmenovaných výše v článku 6, odstavec 9 tohoto článku stanoví, že jejich zpřístupnění může být v rámci řízení o žalobě o náhradu škody nařízeno kdykoli, aniž je tím dotčen tento článek (tento výčet důkazů bude dále označován jako „bílá listina“).

39. Kromě toho, pokud jde o zpřístupnění důkazů spadajících do těchto kategorií, předvídá směrnice 2014/104 zavedení mechanismu vyvážení protichůdných zájmů – a sice zájmů osob poškozených protiprávním jednáním, zájmů porušitele, zájmů třetích osob a zájmů prosazovaných veřejnoprávně – při provádění pravidel hospodářské soutěže, a to pod přísnou kontrolou vnitrostátních soudů, zejména pokud jde o relevanci požadovaných důkazů a nezbytnost a přiměřenost opatření týkajících se jejich zpřístupňování¹³. Za tímto účelem stanoví článek 5 této směrnice kritéria pro výkon této kontroly, která jsou doplněna kritérii stanovenými v jejím článku 6.

40. Předběžné otázky položené předkládajícím soudem je třeba posuzovat ve světle těchto poznámek.

C. K předběžným otázkám

1. K první předběžné otázce

41. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 5 odst. 1 směrnice 2014/104 brání tomu, aby vnitrostátní soud nařídil zpřístupnění důkazů pro účely řízení o žalobě o náhradu škody, která se týká porušení práva hospodářské soutěže, ačkoli před Komisí probíhá řízení o tomto porušení za účelem přijetí rozhodnutí podle kapitoly III nařízení č. 1/2003, v důsledku čehož je toto vnitrostátní řízení přerušeno.

42. Za účelem odpovědi na tuto otázku je nezbytné v prvním kroku vyjasnit postoj unijního práva ke skutečnosti, že vnitrostátní soud přerušil řízení, které před ním probíhá, z důvodu, že Komise zahájila řízení o žalobě o náhradu škody. V druhém kroku je třeba zkoumat, zda unijní právo brání tomu, aby v důsledku takového přerušování nařídil vnitrostátní soud zpřístupnění důkazů pro účely řízení o žalobě o náhradu škody¹⁴.

¹³ – Viz mé stanovisko ve věci PACCAR (C-163/21, EU:C:2022:286, bod 89).

¹⁴ – Připomínám, že v projednávané věci bylo zpřístupnění důkazů nařízeno usnesením ze dne 14. března 2018 a potvrzeno usnesením ze dne 29. listopadu 2019. Mezitím bylo řízení o žalobě o náhradu škody dne 19. prosince 2018 přerušeno.

a) K přerušení řízení o žalobě o náhradu škody

43. Podle čl. 11 odst. 6 nařízení č. 1/2003 ztrácejí orgány pro hospodářskou soutěž členských států zahájením řízení ze strany Komise příslušnost používat články 101 a 102 SFEU ve vztahu k týmž protiprávním jednáním. Naproti tomu podle čl. 16 odst. 1 tohoto nařízení neztrácí vnitrostátní soud, který rozhoduje o žalobě o náhradu škody, zahájením řízení ze strany Komise automaticky pravomoc používat články 101 a 102 SFEU a rozhodovat o protiprávních jednáních přezkoumávaných tímto orgánem. Kromě toho není tento soud povinen přerušit řízení.

44. Článek 16 odst. 1 nařízení č. 1/2003 totiž uvádí, že „[p]okud vnitrostátní soudy rozhodují o dohodách, rozhodnutích nebo jednáních podle článků [101 nebo 102 SFEU], které jsou již předmětem rozhodnutí Komise, nemohou rozhodnout v rozporu s rozhodnutím přijatým Komisí. [V případě neexistence takového rozhodnutí se vnitrostátní soudy musí] rovněž vyvarovat rozhodnutí, která by byla v rozporu s rozhodnutím, které má Komise v úmyslu přijmout v řízení, jež zahájila. Za tímto účelem může vnitrostátní soud přezkoumat, zda je nezbytné, aby své řízení přerušil.“

45. Ani směrnice 2014/104 neukládá vnitrostátním soudům povinnost přerušit řízení. Ze znění čl. 6 odst. 5 a 9 této směrnice vyplývá, že podporuje výklad, podle kterého řízení o žalobě o náhradu škody může pokračovat i tehdy, když probíhá řízení před orgánem pro hospodářskou soutěž. Zatímco totiž důkazy náležející na šedou listinu nemohou být zpřístupněny dříve, než orgán pro hospodářskou soutěž ukončí své řízení (článek 6 odst. 5 uvedené směrnice), může být zpřístupnění důkazů náležejících na bílou listinu „v rámci řízení o žalobě o náhradu škody nařízeno kdykoli“ (článek 6 odst. 9 téže směrnice).

46. Z hlediska unijního práva tedy není přerušení řízení o žalobě o náhradu škody povinné z důvodu, že Komise zahájila řízení. Je pravda, že z hlediska tohoto práva musí vnitrostátní soud nezávisle na otázce, zda přeruší své řízení, dbát zejména na to, aby nepřijal rozhodnutí, které by bylo v rozporu s rozhodnutím zamýšleným Komisí. Avšak s výhradou takových omezení vzešlých z unijního práva, jako jsou omezení vyplývající z nutnosti zajistit užitečný účinek tohoto práva, která je stanovena v čl. 16 odst. 1 nařízení č. 1/2003, nebo ze zásad efektivity a rovnocennosti, spadají účinky takového přerušení *a fortiori* do vnitrostátního práva.

47. Předkládající soud v tomto ohledu uvádí, že v projednávané věci bylo řízení o žalobě o náhradu škody přerušeno z důvodu povinnosti vyplývající z vnitrostátních procesních předpisů. Soudní dvůr však není tázan na to, zda je taková „povinnost“ slučitelná s právy, jež z unijního práva vyplývají pro osoby, které utrpěly újmu v důsledku porušení práva hospodářské soutěže. Soudnímu dvoru mimoto nepřísluší rozhodovat o otázce, zda s výhradou omezení vyplývajících z unijního práva může vnitrostátní soud po přerušení řízení přijmout opatření na základě své vnitrostátní procesní právní úpravy. V projednávané věci vyvstává pouze otázka, zda směrnice 2014/104 v důsledku takového přerušení brání tomu, aby vnitrostátní soud nařídil zpřístupnění důkazů na základě vnitrostátních ustanovení, která provádějí články 5 a 6 této směrnice.

b) K uložení povinnosti zpřístupnit důkazy

48. Jak jsem poznamenal v jiném kontextu¹⁵, směrnice 2014/104 podle všeho nevymezuje vzájemný vztah, který musí z technického hlediska existovat na procesní úrovni mezi návrhem na zpřístupnění důkazů a žalobou o náhradu škody (návrh na zpřístupnění důkazů jakožto opatření

¹⁵ – Viz mé stanovisko ve věci PACCAR (C-163/21, EU:C:2022:286, bod 41).

v řízení ve věci samé, posuzovaný v rámci incidenčního řízení, nebo dokonce v rámci samostatného řízení). V tomto jiném kontextu jsem dospěl k závěru, že návrh na zpřístupnění důkazů formulovaný před podáním žaloby o náhradu škody může rovněž spadat do působnosti článků 5 a 6 této směrnice¹⁶. Tím spíše pak přerušení řízení o žalobě o náhradu škody v prvním sledu nevede k tomu, že by opatření ke zpřístupnění důkazů přijatá pro účely tohoto řízení byla vyňata z působnosti uvedené směrnice. V každém případě nepovažuji za přesvědčivý argument, že se tato směrnice stane v okamžiku pokračování v řízení znovu použitelnou. V druhém sledu – přinejmenším z hlediska téže směrnice – nebrání přerušení řízení o žalobě o náhradu škody vnitrostátnímu soudu automaticky v tom, aby nařídil zpřístupnění důkazů pro účely tohoto řízení.

49. Totéž platí v případě, že je takové řízení přerušeno – a takové přerušení není podle unijního práva povinné¹⁷ – z důvodu zahájení řízení Komisí. Jak totiž vyplývá z úvah uvedených v bodě 45 tohoto stanoviska, s výhradou zvláštních podmínek týkajících se důkazů náležejících na černou a šedou listinu nebrání směrnice 2014/104 – přinejmenším v zásadě – tomu, aby vnitrostátní soud nařídil zpřístupnění důkazů obsažených ve spise vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž předtím, než tento orgán ukončí své řízení.

50. Tento vnitrostátní soud však musí dodržet všechny požadavky, které vyplývají ze směrnice 2014/104, a musí zejména omezit zpřístupnění důkazů na to, co je relevantní, přiměřené a nezbytné. Jak jsem zdůraznil v bodě 39 tohoto stanoviska, představují tyto požadavky ústřední prvek mechanismu stanoveného k zajištění toho, že vnitrostátní soudy provedou vyvážené protichůdných zájmů, zejména veřejnoprávně prosazovaných zájmů při provádění pravidel hospodářské soutěže.

51. V tomto kontextu čl. 6 odst. 4 písm. b) směrnice 2014/104 upřesňuje, že vnitrostátní soudy při posuzování přiměřenosti zpřístupnění důkazů zohlední také to, zda „strana požadující zpřístupnění tak činí v souvislosti s řízením o žalobě o náhradu škody před vnitrostátním soudem“. Dovožuji z toho, že v rámci tohoto přezkumu přiměřenosti, provedeného pečlivě zejména v případě, že se jedná o důkazy obsažené ve spise vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž¹⁸, musí vnitrostátní soud zohlednit rovněž skutečnost, že řízení o žalobě o náhradu škody bylo přerušeno.

52. Úvaha, že směrnice 2014/104 v zásadě nebrání tomu, aby vnitrostátní soud nařídil zpřístupnění důkazů pro účely řízení o žalobě o náhradu škody, které bylo přerušeno z důvodu zahájení řízení Komisí, není zpochybněna povinností, že „[p]okud vnitrostátní soudy rozhodují o dohodách, rozhodnutích nebo jednáních podle článků [101 nebo 102 SFEU], [nemohou přijímat] rozhodnutí, která by byla v rozporu s rozhodnutím, které má Komise v úmyslu přijmout v řízení, jež zahájila“¹⁹.

53. Podle výkladu podporovaného Komisí se působnost čl. 16 odst. 1 nařízení č. 1/2003 omezuje na použití článku 101 nebo 102 SFEU nebo jinými slovy na to, že vnitrostátní soud konstatuje porušení práva hospodářské soutěže. Nařízení zpřístupnit důkazy, které je pouze procesním rozhodnutím, nespadá podle Komise do působnosti čl. 16 odst. 1 tohoto nařízení.

¹⁶ – Viz mé stanovisko ve věci PACCAR (C-163/21, EU:C:2022:286, bod 43).

¹⁷ – Viz bod 46 tohoto stanoviska.

¹⁸ – Bod 23 odůvodnění směrnice 2014/104 uvádí, že „[p]ožadavek na přiměřenost by měl být rovněž pečlivě posouzen, pokud by mohlo zpřístupnění odhalit strategii orgánu pro hospodářskou soutěž týkající se šetření tím, že by bylo prozrazeno, které dokumenty jsou součástí spisu, nebo mít negativní dopad na způsob, jakým podniky spolupracují s orgány pro hospodářskou soutěž“.

¹⁹ – Tato povinnost vyplývá z čl. 16 odst. 1 první a druhé věty nařízení č. 1/2003 (viz bod 44 tohoto stanoviska).

54. Aniž bych chtěl zpochybňovat výklad předložený Komisí a závěr, k němuž dospěla, přikláněl bych se k diferencovanějšímu výkladu. Jak zásada loajální spolupráce zakotvená v čl. 4 odst. 3 SEU, tak cíl účinného a jednotného uplatňování unijního práva hospodářské soutěže a obecná zásada právní jistoty, které se rovněž odrážejí v čl. 16 odst. 1 nařízení č. 1/2003²⁰, totiž podle mého názoru ukládají vnitrostátnímu soudu, aby zohlednil řízení probíhající před Komisí při přijímání jakéhokoli rozhodnutí nebo opatření v průběhu řízení o žalobě o náhradu škody, zvláště pokud se toto rozhodnutí nebo opatření týká – byť okrajově – konstatování existence porušení práva hospodářské soutěže.

55. V tomto ohledu podotýkám, že k tomu, aby vnitrostátní soud nařídil zpřístupnění důkazů požadovaných osobou, která tvrdí, že je obětí protiprávního jednání, musí být doložena věrohodnost žaloby o náhradu škody, pro účely které je toto zpřístupnění požadováno²¹.

56. Zájem zabránit protichůdným rozhodnutím, který vyplývá z vůle zajistit soudržné uplatňování pravidel hospodářské soutěže a obecnou zásadu právní jistoty, není v zásadě ohrožen, jestliže vnitrostátní soud nařídí zpřístupnění důkazů pro účely řízení týkajícího se žaloby o náhradu škody, které bylo přerušeno z důvodu zahájení řízení Komisí²².

57. Z rozsudků *Gasorba a další*²³ a *Groupe Canal + v. Komise*²⁴ totiž vyplývá, že pokud Komise jednak „zamýšlí přijmout rozhodnutí, které nařizuje ukončení protiprávního jednání“, a jednak přijme rozhodnutí na základě čl. 9 odst. 1 nařízení č. 1/2003, na jehož základě se stanou závazky pro dotyčné podniky závaznými, nemohou vnitrostátní soudy přijmout ve vztahu k dotyčným jednáním „záporná“ rozhodnutí konstatující, že nedošlo k porušení článků 101 a 102 SFEU. Nařízení zpřístupnit důkazy s tím, že byla doložena věrohodnost žaloby o náhradu škody, pro účely které je toto zpřístupnění požadováno, nemůže být postaveno na roveň „zápornému“ rozhodnutí ve vztahu ke skutečnosti, že Komise pokračuje v řízení za účelem určení, zda došlo k porušení článků 101 a 102 SFEU.

58. Kromě toho z rozsudku *Masterfoods a HB*²⁵ vyplývá, že pokud vnitrostátní soud, „aby se vyvaroval rozhodnutí odporujícího rozhodnutí Komise“, přeruší řízení z důvodu, že řešení sporu, o kterém rozhoduje, závisí na platnosti rozhodnutí Komise týkajícího se článku 101 nebo 102 SFEU, které je napadeno žalobou na neplatnost podanou osobou, které je toto rozhodnutí určeno, „[je na uvedeném vnitrostátním soudu], aby přezkoumal nezbytnost nařízení předběžných opatření za účelem ochrany zájmů účastníků řízení do doby, než vydá konečné rozhodnutí“. *A fortiori*, v případě neexistence rozhodnutí Komise nemůže zájem na zabránění protichůdným rozhodnutím bránit vnitrostátnímu soudu, který z důvodu zahájení řízení tímto orgánem přerušil své řízení, aby měl za to, že věrohodnost žaloby o náhradu škody byla podložena, a nařídil zpřístupnění důkazů.

²⁰ – Bod 22 první věty odůvodnění nařízení č. 1/2003 uvádí, že „[a]by bylo zajištěno dodržování zásad právní jistoty a jednotného provádění pravidel hospodářské soutěže [Unie] v systému souběžných pravomocí, je nutno zabránit vzájemně si odporujícím rozhodnutím“. Viz též rozsudek ze dne 14. prosince 2000, *Masterfoods a HB* (C-344/98, EU:C:2000:689, bod 51), který byl kodifikován v čl. 16 odst. 1 druhé větě nařízení č. 1/2003 [rozsudek ze dne 9. prosince 2020, *Groupe Canal + v. Komise* (C-132/19 P, EU:C:2020:1007, bod 112)], v němž Soudní dvůr odkazuje na „soudržné používání pravidel hospodářské soutěže a obecn[ou] zásad[ou] právní jistoty“.

²¹ – Viz čl. 5 odst. 1 směrnice 2014/104.

²² – Obdobně viz rozsudek ze dne 23. listopadu 2017, *Gasorba a další* (C-547/16, EU:C:2017:891, bod 29).

²³ – Rozsudek ze dne 23. listopadu 2017 (C-547/16, EU:C:2017:891, bod 5).

²⁴ – Rozsudek ze dne 9. prosince 2020 (C-132/19 P, EU:C:2020:1007, bod 113).

²⁵ – Rozsudek ze dne 14. prosince 2000, *Masterfoods a HB* (C-344/98, EU:C:2000:689, body 57 a 58).

59. Pokud se tedy vnitrostátní soud rozhodne nařídit zpřístupnění důkazů pro účely řízení o žalobě o náhradu škody, které bylo přerušeno z důvodu zahájení řízení Komisí, nepřijme v zásadě rozhodnutí, které by mohlo být v rozporu s rozhodnutím zamýšleným Komisí v tomto řízení ve smyslu čl. 16 odst. 1 nařízení č. 1/2003.

60. Ve světle úvah uvedených v předchozích bodech musí být čl. 5 odst. 1 směrnice 2014/104 vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby vnitrostátní soud nařídil zpřístupnění důkazů pro účely vnitrostátního řízení o žalobě o náhradu škody, která se týká porušení práva hospodářské soutěže, a to i když před Komisí probíhá řízení o tomto porušení za účelem přijetí rozhodnutí podle kapitoly III nařízení č. 1/2003, v důsledku čehož je toto vnitrostátní řízení přerušeno.

2. K třetí předběžné otázce

61. Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu, kterou je vhodné zkoumat před druhou otázkou, je, zda přerušení řízení vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž z důvodu, že Komise zahájila řízení podle kapitoly III nařízení č. 1/2003, může být považováno za ukončení tohoto řízení „přijetím rozhodnutí či jinak“ ve smyslu čl. 6 odst. 5 směrnice 2014/104.

62. Připomínám, že podle čl. 6 odst. 5 směrnice 2014/104 mohou vnitrostátní soudy nařídit zpřístupnění důkazů náležejících na šedou listinu až poté, co orgán pro hospodářskou soutěž ukončil řízení přijetím rozhodnutí či jinak. Bod 25 odůvodnění této směrnice upřesňuje, že ukončení řízení vyplývá například z přijetí rozhodnutí podle článku 5 nařízení č. 1/2003²⁶, „s výjimkou rozhodnutí o předběžných opatřeních“.

63. Podle čl. 5 prvního pododstavce nařízení č. 1/2003 může vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž požadovat ukončení protiprávního jednání, nařizovat předběžná opatření, přijímat závazky a ukládat pokuty, penále nebo jiné sankce stanovené vnitrostátními právními předpisy. Podle druhého pododstavce tohoto článku 5 platí, že pokud se vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž na základě informací, které mají k dispozici, domnívají, že nejsou splněny podmínky zákazu, mohou rozhodnout, že není důvod k jejich zásahu²⁷. S výhradou předběžných opatření a na rozdíl od nich se čl. 5 první a druhý pododstavec tohoto nařízení vztahuje na rozhodnutí přijatá v případě, že se vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž domnívá, že vzhledem k informacím, které získal v průběhu řízení vedeného před ním, je možné, či dokonce nezbytné rozhodnout v tomto řízení a ukončit je.

64. Předkládající soud se však podle všeho zaměřuje, pokud jde o přijetí rozhodnutí o ukončení řízení, na alternativu stanovenou v čl. 6 odst. 5 směrnice 2014/104, a sice na ukončení řízení „jinak“.

²⁶ – Tento bod odůvodnění sice zmiňuje i rozhodnutí přijaté podle kapitoly III nařízení č. 1/2003, tato kapitola se nicméně týká pouze rozhodnutí Komise.

²⁷ – Viz rozsudek ze dne 3. května 2011, Tele2 Polska (C-375/09, EU:C:2011:270, body 22 a 23).

65. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že původní návrh směrnice²⁸ v jednom ze svých ustanovení stanovil, že zpřístupnění důkazů náležejících na šedou listinu může být nařízeno „až poté, co orgán pro hospodářskou soutěž ukončil své řízení nebo vydal rozhodnutí uvedené v článku 5 nařízení č. 1/2003 nebo v kapitole III nařízení č. 1/2003“²⁹.

66. Formulace tohoto ustanovení byla během přípravných prací předmětem diskuze. Z návrhu legislativního usnesení Evropského parlamentu³⁰ konkrétně vyplývá, že tento orgán usiloval o změnu této formulace tak, aby obecně odrážela myšlenku, že zpřístupnění důkazů náležejících na šedou listinu může být nařízeno až poté, co orgán pro hospodářskou soutěž ukončí své řízení „jakýmkoli způsobem“.

67. Znění ustanovení původního návrhu bylo nakonec převzato do bodu 25 odůvodnění směrnice 2014/104 s upřesněním, že se jedná o příklad („řízení ukončil *například* tím, že přijal rozhodnutí podle článku 5 nebo kapitoly III [nařízení č. 1/2003]“) ³¹.

68. Ještě důležitější je skutečnost, že myšlenka vyjádřená v návrhu legislativního usnesení Parlamentu podle všeho inspirovala formulaci čl. 6 odst. 5 směrnice 2014/104 („ukončil řízení přijetím rozhodnutí či jinak“), aniž se ve skutečnosti změnil smysl původního návrhu Komise („poté, co orgán pro hospodářskou soutěž ukončil své řízení nebo vydal rozhodnutí [...]“). Bylo pouze ujasněno, že rozhodnutí přijatá na základě článku 5 nařízení č. 1/2003 rovněž ve smyslu čl. 6 odst. 5 této směrnice „ukončují“ řízení u vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž.

69. Pokud tedy směrnice 2014/104 hovoří o ukončení řízení „přijetím rozhodnutí či jinak“, jedná se o opatření, která jsou, pokud jde o jejich podstatu a účel, přijímána, rozhodne-li vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž, že s ohledem na informace získané v průběhu řízení je možné, či dokonce nezbytné v tomto řízení rozhodnout a ukončit je. Přerušení řízení vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž tedy nelze stavět na roveň ukončení řízení tímto orgánem „jinak“.

70. Totéž platí, pokud jde o přerušení řízení vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž z důvodu zahájení řízení Komisí.

71. Je totiž třeba souhlasně s řeckou vládou poukázat na to, že podle čl. 11 odst. 6 nařízení č. 1/2003³² neztrácejí vnitrostátní orgány pro hospodářskou soutěž zahájením řízení Komisí příslušnost používat vnitrostátní právní předpisy v oblasti hospodářské soutěže *trvale a s konečnou platností*. Tato příslušnost se obnoví, jakmile je řízení zahájené Komisí ukončeno³³. Kromě toho si orgány pro hospodářskou soutěž členských států podle čl. 16 odst. 2 tohoto nařízení zachovávají svou pravomoc jednat v rámci jak unijního práva, tak vnitrostátního práva hospodářské soutěže, i když již Komise sama přijala rozhodnutí, za podmínky, že nepřijímají rozhodnutí, která by byla v rozporu s rozhodnutím přijatým Komisí³⁴.

²⁸ – Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie v oblasti hospodářské soutěže [COM(2013) 404 final].

²⁹ – Viz bod 6 tohoto návrhu. Stejně tak bod 20 odůvodnění uvedeného návrhu uváděl, že takové důkazy mohou být zpřístupněny až poté, co orgán pro hospodářskou soutěž shledal, že došlo k porušení vnitrostátních pravidel hospodářské soutěže nebo pravidel hospodářské soutěže Unie, či jinak ukončil své řízení.

³⁰ – Návrh legislativního usnesení Evropského parlamentu, dokument C7-0170/2013.

³¹ – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

³² – Viz bod 43 tohoto stanoviska.

³³ – Viz rozsudek ze dne 14. února 2012, Toshiba Corporation a další (C-17/10, EU:C:2012:72, body 79 a 80).

³⁴ – Viz rozsudek ze dne 14. února 2012, Toshiba Corporation a další (C-17/10, EU:C:2012:72, body 84 a 85).

72. Teleologický výklad čl. 6 odst. 5 směrnice 2014/104 hovoří ve prospěch výkladu navrženého v bodě 69 tohoto stanoviska.

73. Bod 25 první věta odůvodnění směrnice 2014/104 uvádí důvod existence dočasné ochrany důkazů náležejících na šedou listinu: „Výjimka týkající se zpřístupnění by se měla vztahovat i na jakékoli zpřístupnění důkazů, které by nepatřičně zasahovalo do probíhajícího šetření orgánu pro hospodářskou soutěž, jež se týká porušení unijních nebo vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži.“

74. V tomto ohledu řízení Komise, které vedlo k přerušení řízení před českým orgánem pro hospodářskou soutěž, stále probíhá. Zpřístupněním důkazů obsažených ve spise vedeném u českého orgánu pro hospodářskou soutěž tedy může být podle logiky čl. 6 odst. 5 směrnice 2014/104 ohrožen také zájem na řádném průběhu řízení před Komisí. Řízení zahájené českým orgánem pro hospodářskou soutěž se týká týchž protiprávních jednání, jež jsou posuzována Komisí. A dále vzhledem k tomu, že příslušnost českého orgánu pro hospodářskou soutěž lze teoreticky obnovit, je zájem na řádném průběhu řízení, které je před ním vedeno, nadále platným důvodem pro poskytnutí dočasné ochrany důkazům obsaženým ve spise vedeném u téhož orgánu.

75. Článek 6 odst. 5 směrnice 2014/104 musí být tudíž vykládán v tom smyslu, že přerušení řízení vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž z důvodu, že Komise zahájila řízení podle kapitoly III nařízení č. 1/2003, nemůže být považováno za ukončení řízení vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž „přijetím rozhodnutí či jinak“ ve smyslu tohoto ustanovení.

3. K druhé předběžné otázce

76. Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 5 odst. 8 a čl. 6 odst. 5 písm. a) a odst. 9 směrnice 2014/104 brání vnitrostátní právní úpravě, která na základě čl. 6 odst. 5 této směrnice dočasně omezuje zpřístupnění všech informací, které byly „předloženy“ pro účely řízení zahájeného orgánem pro hospodářskou soutěž, a nikoli pouze informací „vypracovaných“ výslovně pro tyto účely.

77. I když se totiž podle formulace druhé předběžné otázky může zdát, že se tato otázka týká pouze výkladu čl. 6 odst. 5 a 9 směrnice 2014/104, táže se tento soud – jak vyplývá z jeho žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce – zda tato směrnice brání přijetí vnitrostátní právní úpravy, která rozšiřuje okruh informací, jejichž zpřístupnění je během řízení před orgánem pro hospodářskou soutěž vyloučeno. Rozhodovací prostor, jež mají členské státy při provádění článků 5 a 6 uvedené směrnice, je vymezen článkem 5 odst. 8 téže směrnice. Považuji proto za nezbytné přeformulovat druhou předběžnou otázku a rozšířit její rozsah o posledně uvedené ustanovení.

78. Kromě toho je třeba pro vyjasnění uvést, že je sice pravda, že formulace druhé otázky odkazuje na „informace, které má účastník řízení povinnost vytvářet a uchovávat na základě jiných právních předpisů (či vytváří a uchovává), bez ohledu na řízení o porušení právních předpisů hospodářské soutěže“. Z této formulace („a to i tehdy, jde-li“), vykládané ve světle této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce³⁵, nicméně vyplývá, že tento odkaz je pouze příkladným výčtem důkazů, na které se tato předběžná otázka vztahuje.

³⁵ – Viz bod 77 tohoto stanoviska.

79. Před analýzou takto přeformulované druhé otázky je třeba posoudit její přípustnost, neboť ta je společností České dráhy zpochybňována.

a) K přípustnosti druhé předběžné otázky

80. Společnost České dráhy tvrdí, že tato otázka je předčasná a hypotetická, neboť české vnitrostátní soudy dosud neřešily, zda dokumenty, jejichž zpřístupnění je navrhováno, byly vypracovány výslovně pro řízení před českým orgánem pro hospodářskou soutěž, nebo pro řízení před Komisí.

81. V tomto ohledu je třeba připomenout, že se na otázky týkající se unijního práva vztahuje domněnka relevance. Soudní dvůr může odmítnout vydat rozhodnutí o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem pouze tehdy, pokud je zjevné, že žádaný výklad ustanovení unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, pokud se jedná o hypotetický problém nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými či právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny.

82. Odpověď Soudního dvora na uvedenou otázku přitom bude určující pro identifikaci důkazů, které náležejí na bílou listinu, a případně mohou být zpřístupněny navzdory tomu, že český orgán pro hospodářskou soutěž své řízení neukončil. Z toho plyne, že druhá předběžná otázka je přípustná.

b) K věci samé

83. Předkládající soud uvádí, že podle čl. 6 odst. 5 písm. a) směrnice 2014/104 nenáležejí na šedou listinu – jak předpokládá znění českých předpisů provádějících tuto směrnici – všechny informace *předložené* pro účely tohoto řízení, ale pouze informace *vypracované výslovně* pro účely řízení vedeného orgánem pro hospodářskou soutěž.

84. Ze znění čl. 6 odst. 5 písm. a) směrnice 2014/104, vykládaného ve světle bodu 25 odůvodnění této směrnice³⁶, totiž vyplývá, že se dočasná ochrana poskytnutá na základě prvně uvedeného ustanovení netýká všech informací, které byly předloženy výslovně – ať již z vlastního podnětu, nebo na žádost orgánu pro hospodářskou soutěž – pro účely takového řízení, ale pouze informací, které byly *vypracovány specificky* pro účely řízení zahájeného tímto orgánem.

85. Tento výsledek doslovného výkladu je potvrzen úvahami vyplývajícími z výkladu systematického.

86. Na prvním místě je třeba nejprve uvést, že čl. 6 odst. 9 směrnice 2014/104, který se týká důkazů náležejících na bílou listinu, stanoví, že zpřístupnění důkazů obsažených ve spisu vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž, které nenáležejí na šedou a černou listinu, může být v rámci řízení o žalobě o náhradu škody nařízeno kdykoli. Dále bod 28 odůvodnění této směrnice, který upřesňuje normativní obsah tohoto ustanovení, používá výraz „důkaz[y], které existují nezávisle na řízení orgánu pro hospodářskou soutěž („již existující informace)“, čímž odkazuje na jiné důkazy, než které jsou uvedeny v čl. 6 odst. 5 a 6 uvedené směrnice. Jedná se tedy o jakýkoliv

³⁶ – Bod 25 odůvodnění směrnice 2014/104 uvádí, že jako informace náležející na šedou listinu lze kvalifikovat „informace, které vypracoval a stranám řízení zaslal orgán pro hospodářskou soutěž v průběhu řízení za účelem prosazování unijních nebo vnitrostátních právních předpisů o hospodářské soutěži (například prohlášení o námitkách) nebo které vypracovala strana těchto řízení (například odpovědi na žádosti orgánu pro hospodářskou soutěž o informace nebo svědecké výpovědi)“.

důkaz, jehož zpřístupnění není touto směrnicí automaticky zakázáno, protože náleží na šedou nebo černou listinu, z důvodu zájmu na veřejnoprávním prosazování práva hospodářské soutěže. A konečně čl. 2 bod 17 téže směrnice definuje pojem „již existující informace“ jako „důkazy, které existují bez ohledu na řízení orgánu pro hospodářskou soutěž, ať již je taková informace součástí spisu vedeného u orgánu pro hospodářskou soutěž, či nikoliv“. Z této definice, a především z její poslední části vyplývá, že důkazy obsažené v takovém spise mohou rovněž náležet na bílou listinu³⁷. Konkrétně informace, které má účastník řízení povinnost vytvářet a uchovávat na základě jiných právních předpisů (či vytváří a uchovává), bez ohledu na řízení o porušení právních předpisů hospodářské soutěže, jsou zářným příkladem již existujících informací, jejichž zpřístupnění mohou vnitrostátní soudy v zásadě kdykoli nařídít.

87. Na druhém místě čl. 6 odst. 8 směrnice 2014/104 tím, že odráží myšlenku, že je třeba jednak omezit ochranu přiznanou důkazům náležejícím na šedou a černou listinu na případy, kdy je tato ochrana skutečně nezbytná, a tedy vhodná z hlediska cílů této směrnice, a jednak umožnit přiměřeně široký přístup k důkazům, stanoví, že pokud na černou listinu náležejí pouze některé části požadovaných důkazů („[použije] se odstavec 6“), zpřístupní se zbývající části důkazů v závislosti na kategorii, do které náleží, v souladu s příslušnými odstavci článku 8 uvedené směrnice³⁸.

88. Článek 5 odst. 8 směrnice 2014/104 povoluje členským státům přijmout pravidla, která povedou k širšímu zpřístupňování důkazů, aniž jsou dotčeny odstavce 4 a 7 tohoto článku a článek 6 této směrnice.

89. Z toho plyne, že zatímco článek 5 směrnice 2014/104 v zásadě spočívá na minimální harmonizaci, článek 6 této směrnice je harmonizací úplnou. V důsledku toho nejsou členské státy oprávněny při provádění této směrnice diferencovat podmínky, za kterých jsou důkazy klasifikovány jako důkazy náležející na šedou, černou nebo bílou listinu („aniž [je dotčen] článek 6“)³⁹. Dále mám za to, že kdyby bylo – slovy předkládajícího soudu – povoleno rozšířit okruh informací náležejících na šedou listinu, vedlo by to k omezenějšímu zpřístupňování důkazů, což by bylo v rozporu s logikou čl. 5 odst. 8 uvedené směrnice.

90. Proto je třeba čl. 5 odst. 8, čl. 6 odst. 5 písm. a) a odst. 9 směrnice 2014/104 vykládat v tom smyslu, že tato ustanovení brání vnitrostátní právní úpravě, která na základě čl. 6 odst. 5 této směrnice dočasně omezuje nejen zpřístupnění informací, které byly „vypracovány“ výslovně pro účely řízení zahájeného orgánem pro hospodářskou soutěž, ale i zpřístupnění informací, které byly pro tyto účely „předloženy“.

³⁷ – Tento závěr je potvrzen článkem 7 odst. 3 směrnice 2014/104, který odkazuje na „důkazy, které určitá fyzická nebo právnická osoba získala výhradně přístupem ke spisu vedenému u orgánu pro hospodářskou soutěž[,] které nespádají do [šedé nebo černé listiny]“.

³⁸ – Tento přístup se odráží rovněž v bodech 26 a 27 odůvodnění směrnice 2014/104. Bod 26 odůvodnění této směrnice totiž v poslední větě upřesňuje, že „[a]by bylo zajištěno, že [výjimka zakotvená ve prospěch důkazů náležejících na černou listinu] nebude znamenat nepatřičný zásah do práva poškozených stran na odškodnění, měla by být omezena na tato dobrovolná sebeusvědčující prohlášení v rámci programu shovívavosti a návrhy na narovnání“. Kromě toho bod 27 odůvodnění uvedené směrnice ve své poslední větě zdůrazňuje, že „[v]eškerý obsah, který jde nad rámec [černé listiny], by mělo být možné za příslušných podmínek zpřístupnit“. Důkazy náležející na šedou listinu skutečně vycházejí z černé listiny. Možnost požadovat jejich zpřístupnění, jakož i zpřístupnění důkazů náležejících na bílou listinu je součástí záruky, aby – slovy bodu 27 první věty odůvodnění téže směrnice – „poškozené strany stále měly dostatek dalších možností, jak získat přístup k relevantním důkazům potřebným k přípravě žaloby o náhradu škody“. V tomto směru viz rovněž, pokud jde o zveřejnění rozhodnutí Komise a skutkových informací o protiprávním jednání, které jsou v nich obsaženy, mé stanovisko ve věci Evonik Degussa v. Komise (C-162/15 P, EU:C:2016:587, body 204 a 205).

³⁹ – Viz též bod 21 odůvodnění směrnice 2014/104, který stanoví, že „[ú]činné a jednotné uplatňování článků 101 a 102 [SFEU] ze strany Komise a vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž vyžaduje společný přístup v celé Unii, pokud jde o zpřístupňování důkazů, které jsou součástí spisu vedeného u příslušného orgánu pro hospodářskou soutěž“.

91. Pro úplnost považuji za nutné připomenout, že vnitrostátní soudy jsou při použití vnitrostátního práva, které používá totožné znění jako směrnice, nebo znění od této směrnice odlišné, povinny vykládat toto právo v co možná největším rozsahu ve světle znění a účelu dotčené směrnice, aby tak dosáhly výsledku jí zamýšleného⁴⁰.

4. Ke čtvrté předběžné otázce

a) Přeformulování předběžné otázky

92. Podstatou čtvrté předběžné otázky předkládajícího soudu, kterou z důvodů uvedených v předchozích bodech navrhuji přeformulovat, je, zda čl. 5 odst. 1 směrnice 2014/104 ve spojení s čl. 6 odst. 5 písm. a) této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že tato ustanovení nebrání tomu, aby vnitrostátní soud rozhodl o zpřístupnění důkazů a nařídil, aby tyto důkazy byly uloženy v soudní úschově, a přitom odložil přezkum otázky, zda tyto důkazy obsahují „informace, které vypracovala fyzická nebo právnická osoba výslovně pro řízení orgánu pro hospodářskou soutěž“, ve smyslu posledně uvedeného ustanovení, do okamžiku, kdy budou tyto důkazy zpřístupněny tomuto soudu.

93. Přestože formulace čtvrté předběžné otázky hovoří o analogickém použití vnitrostátního ustanovení prováděcího čl. 6 odst. 7 směrnice 2014/104 na důkazy, jež mohou náležet na šedou listinu, předkládající soud nicméně uvádí, že podstatou této otázky je, zda může soud nařídít zpřístupnění důkazů, které je upraveno v čl. 5 odst. 1 této směrnice, aby mohl posoudit, zda tyto důkazy obsahují „informace, které vypracovala fyzická nebo právnická osoba výslovně pro řízení orgánu pro hospodářskou soutěž“, ve smyslu čl. 6 odst. 5 písm. a) uvedené směrnice.

94. Kromě toho má právní problém nastolený touto otázkou svůj původ v usnesení ze dne 29. listopadu 2019. V této souvislosti je nutno poznamenat, že opatření přijatá uvedeným soudem neodpovídají přesně mechanismu upravenému v čl. 6 odst. 7 směrnice 2014/104⁴¹. Toto ustanovení totiž upravuje mechanismus předchozího ověření obsahu důkazů, které mohou náležet na černou listinu. Podle zmíněného ustanovení může žalobce s náležitým odůvodněním požadovat, aby měl vnitrostátní soud přístup k takovým důkazům výhradně s cílem se ujistit, zda vzhledem k jejich obsahu je třeba je považovat za důkazy náležející na černou listinu. V projednávané věci však žalobkyně takový návrh nepodala. Mimoto bylo zpřístupnění důkazů nařízeno současně s opatřeními umožňujícími ověřit, zda tyto důkazy obsahují informace náležející na šedou listinu.

95. Za těchto podmínek je pro účely užitečné odpovědi na čtvrtou předběžnou otázku irelevantní, zda je analogické použití čl. 6 odst. 7 směrnice 2014/104 podle této směrnice přípustné, či nikoli, pokud jde o důkazy, které mohou náležet na šedou listinu. Naproti tomu je třeba provést výklad uvedené směrnice, aby předkládající soud mohl určit, zda je přístup zvolený soudem druhého stupně s touto směrnicí v souladu. Je tedy třeba tuto otázku přeformulovat ve smyslu nastíněném v bodě 92 tohoto stanoviska.

⁴⁰ – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. ledna 2012, Dominguez (C-282/10, EU:C:2012:33, bod 24).

⁴¹ – Společnost České dráhy mimoto tvrdí, že v usnesení ze dne 29. listopadu 2019 se soud druhého stupně nedovolával vnitrostátního ustanovení prováděcího čl. 6 odst. 7 směrnice 2014/104, zatímco Komise v tomto ohledu uvádí, že se v něm uvedený soud dovolával vnitrostátního ustanovení prováděcího čl. 5 odst. 3 této směrnice.

96. S ohledem na toto přeformulování je třeba odmítnout argument společnosti České dráhy, že čtvrtá předběžná otázka je hypotetická, neboť soudy prvního a druhého stupně vnitrostátní ustanovení provádějící čl. 6 odst. 7 směrnice 2014/104 nepoužily, a to ani analogicky.

b) Posouzení

97. Je třeba předeslat, že původní návrh směrnice 2014/104 nepočítal s takovým mechanismem předchozího ověřování, jaký je upraven v čl. 6 odst. 7 této směrnice. Tento mechanismus má zřejmě původ v pozměňovacím návrhu projednávaném v rámci návrhu legislativního usnesení Parlamentu. Na rozdíl od řešení zvoleného v uvedené směrnici bylo zřejmě cílem tohoto pozměňovacího návrhu povolit vnitrostátním soudům přístup k důkazům obsaženým ve spise vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž a analýzu těchto důkazů. Toto povolení se týkalo nejen důkazů, jež mohou náležet na černou listinu, ale i důkazů, jež mohou náležet na šedou listinu⁴².

98. Je tedy třeba si položit otázku, zda skutečnost, že směrnice 2014/104 takové povolení neobsahuje, pokud jde o důkazy, které mohou náležet na šedou listinu, automaticky znamená, že přístup zvolený soudem druhého stupně není v souladu s unijním právem. Přitom je třeba vzít v úvahu druh harmonizace, na němž spočívá článek 6 této směrnice, jakož i pravomoci, které uvedená směrnice přiznává vnitrostátním soudům, pokud jde o přístup k důkazům obsaženým ve spisu vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž.

1) Druh harmonizace

99. Článek 6 směrnice 2014/104 spočívá na úplné harmonizaci⁴³. Pokud jde o důkazy, jež mohou náležet na šedou listinu, nestanovil unijní normotvůrce takový mechanismus předchozího ověření, jaký zakotvil v čl. 6 odst. 7 této směrnice. Připomínám však, že v projednávané věci nejde o použití tohoto ustanovení *per analogiam* nebo rozšířením tohoto ustanovení na takové důkazy.

100. K určení, zda úplná harmonizace brání přístupu zvolenému soudem druhého stupně, tudíž nestačí odkázat na znění článku 6 směrnice 2014/104. Mám za to, že za účelem vymezení obrysů úplné harmonizace, které se unijní normotvůrce snažil prostřednictvím tohoto ustanovení dosáhnout, je třeba rovněž zohlednit kontext, do něhož toto ustanovení zapadá, jakož i důvody, které vedly unijního normotvůrce k provedení úplné harmonizace oblastí, na které se vztahuje uvedené ustanovení.

101. Bod 21 odůvodnění směrnice 2014/104 uvádí, že „[ú]činné a jednotné uplatňování článků 101 a 102 [SFEU] ze strany Komise a vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž vyžaduje společný přístup v celé Unii, pokud jde o zpřístupňování důkazů, které jsou součástí spisu vedeného u příslušného orgánu pro hospodářskou soutěž“, a že „[z]přístupnění důkazů by nemělo nepatříčně snížit účinnost prosazování právních předpisů o hospodářské soutěži orgánem pro hospodářskou soutěž“. Z toho plyne, že úplná harmonizace byla unijním normotvůrcem provedena primárně ve prospěch zájmu na veřejnoprávním prosazování práva hospodářské soutěže.

⁴² – Podle tohoto návrhu mohly vnitrostátní soudy, kterým byla předložena žádost o zpřístupnění důkazů obsažených ve spisu vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž, které obvykle nemohou být zpřístupněny, „mít přístup k tomuto dokumentu a analyzovat jej“.

⁴³ – Viz bod 89 tohoto stanoviska.

102. Podle čl. 6 odst. 4 písm. c) směrnice 2014/104 je přitom „[nutnost] zajistit účinné veřejnoprávní prosazování právních předpisů o hospodářské soutěži“ rovněž jednou ze skutečností, které *musí* vnitrostátní soudy zohlednit při posuzování přiměřenosti zpřístupnění důkazů obsažených ve spise vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž. Zajistit, aby zpřístupnění důkazů obsažených v takovém spise neohrozilo účinnost řízení před orgány pro hospodářskou soutěž, spadá jakožto sdílená úloha do odpovědnosti vnitrostátních zákonodárců a vnitrostátních soudů příslušných k rozhodování o žalobách o náhradu škody.

103. V souladu s touto logikou platí, že pokud musí vnitrostátní soud tuto nezbytnost zohlednit i při rozhodování o zpřístupnění důkazů obsažených ve spise vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž, nelze tedy vyloučit, že navzdory této harmonizaci mohou členské státy některé aspekty týkající se oblastí, na které se vztahuje toto ustanovení, upřesnit nebo ve vztahu k nim zvolit diferencovanější přístup. Podle mého názoru se přístup zvolený soudem druhého stupně v projednávané věci dotýká jednoho z těchto aspektů.

104. Kromě toho unijní normotvůrce tím, že provedl úplnou harmonizaci oblastí, na které se vztahuje článek 6 směrnice 2014/104, neopominul zájem osob, které tvrdí, že jsou oběťmi protiprávních jednání, a účinnost soukromoprávního prosazování práva hospodářské soutěže. Toto ustanovení totiž podporuje přiměřeně široké zpřístupnění důkazů obsažených ve spisu vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž, které nenáleží na šedou ani černou listinu⁴⁴. Vzhledem k tomu, že přístup soudu druhého stupně v projednávané věci podporuje zpřístupňování důkazů náležejících na bílou listinu, zapadá uvedený přístup do této logiky.

105. V zájmu jasnosti je třeba poukázat na to, že čl. 6 odst. 7 směrnice 2014/104 ukládá členským státům povinnost přiznat procesní právo „žalobci“, který, je-li uplatněna výjimka na základě čl. 6 odst. 6 této směrnice, může vnitrostátní soud požádat, aby získal přístup k důkazům, aby ověřil, zda je jejich obsah vylučuje z černé listiny⁴⁵. Nicméně přístup zvolený soudem druhého stupně v projednávané věci nespočívá na existenci práva, kterého se jednotlivci mohou systematicky dovolávat v kontextu řízení o žalobách o náhradu škody. V projednávané věci se jednalo o specifický zásah vnitrostátního soudu s ohledem na okolnosti původního řízení a zřejmě ve snaze zajistit přístup k důkazům náležejícím na bílou listinu. Sdílím proto názor Komise, že za působnosti uvedené směrnice je možné v individuálních případech zvolit v souladu s vnitrostátním právem takový přístup, jaký zaujal soud druhého stupně v projednávané věci.

106. Další argumenty společnosti České dráhy a Komise, které se v podstatě týkají úlohy, kterou hrají vnitrostátní soudy při zpřístupňování důkazů obsažených ve spise vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž, nemohou tuto úvahu zpochybnit.

2) Nutnost zajistit účinné veřejnoprávní prosazování právních předpisů o hospodářské soutěži

107. Je jisté pravda, že přístup zastávaný v projednávané věci soudem druhého stupně může představovat příliš velkou zátěž jak pro vnitrostátní soud, tak pro osobu, po které je zpřístupnění důkazů požadováno, a tedy případně pro žalovanou stranu nebo pro orgán pro hospodářskou soutěž.

⁴⁴ – Viz body 87 až 89 tohoto stanoviska.

⁴⁵ – Viz bod 27 odůvodnění směrnice 2014/104.

108. Nicméně škála důkazů obsažených ve spise vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž, jejichž zpřístupnění je možné po účastníkovi řízení požadovat, je omezena přezkumem přiměřenosti. Pokud jde totiž o takovéto důkazy, musí být tento přezkum proveden pečlivě, jak uvádí bod 23 odůvodnění směrnice 2014/104. Jak rovněž uvádí tento bod odůvodnění, „[ž]ádost o zpřístupnění důkazů by proto neměla být považována za přiměřenou, pokud se vztahuje na obecné zpřístupnění dokumentů obsažených ve spisu vedeném u orgánu pro hospodářskou soutěž, který se týká určitého případu, nebo na obecné zpřístupnění dokumentů poskytnutých některou ze stran v rámci konkrétního řízení“.

109. Kromě toho, jak jsem uvedl v bodě 102 tohoto stanoviska, zohledňují vnitrostátní soudy při přezkumu přiměřenosti „nutnost zajistit účinné veřejnoprávní prosazování právních předpisů o hospodářské soutěži“. V souladu s touto logikou je v právní nauce zastáván názor, že vnitrostátní soudy musí dbát na to, aby zpřístupnění dokumentů nebylo pro orgány pro hospodářskou soutěž nadměrně zatěžující⁴⁶.

3) Možnost ověřit pravdivost tvrzení, že požadované důkazy náležejí na šedou listinu

110. Společnost České dráhy tvrdí, že bez mechanismu předchozího ověření, jaký je upraven v čl. 6 odst. 7 směrnice 2014/104, nemá vnitrostátní soud možnost ověřit pravdivost tvrzení účastníka řízení týkajících se žaloby o náhradu škody, že požadované důkazy náležejí na černou listinu. To však podle této společnosti neplatí, pokud jde o důkazy, které mohou náležet na šedou listinu.

111. Přitom pokud jde o původce tvrzení, že požadované důkazy náležejí na černou listinu, struktura čl. 6 odst. 7 směrnice 2014/104 naznačuje, že orgány pro hospodářskou soutěž mají v tomto kontextu hlavní úlohu. Toto ustanovení totiž jako první krok stanoví, že vnitrostátní soudy mohou požádat o pomoc příslušný orgán pro hospodářskou soutěž. Teprve ve druhém kroku toto ustanovení odkazuje na to, že mohou být vyslechnuti i původci dotčených důkazů. Z článku 6 odst. 7 této směrnice však vyplývá, že i pokud jde o černou listinu, má poslední slovo vnitrostátní soud⁴⁷.

112. V tomto ohledu Komise uvádí, že vzhledem k tomu, že zpřístupnění důkazů náležejících na černou listinu je odepřeno trvale, je újma vyplývající z případného nesprávného zamítnutí nařídit zpřístupnění takových důkazů podstatně vyšší než újma způsobená zamítnutím nařídit zpřístupnění důkazů náležejících na šedou listinu. Přitom k „nesprávnému zamítnutí“, o němž hovoří Komise, a sice zamítnutí ze strany vnitrostátního soudu, může dojít i při ověřování, jež tento soud provádí v kontextu mechanismu předchozího ověřování upraveného v čl. 6 odst. 7 směrnice 2014/104. Ještě důležitější je, že hlavním cílem tohoto mechanismu není napravit pochybení vnitrostátních soudů, ale omezit riziko neopodstatněného zamítnutí nebo neopodstatněných námitek ze strany osoby, po které je zpřístupnění důkazů požadováno. Tento výklad je podpořen bodem 27 odůvodnění této směrnice, který uvádí, že se uvedený mechanismus týká *přístupu vnitrostátních soudů* k „dokumentům, u nichž je uplatněna výjimka“.

⁴⁶ – Andersson, H., „The Quest for Evidence – Still an Uphill Battle for Cartel Victims?“, *EU Competition Litigation: Transposition and First Experiences of the New Regime*, Strand, M., Bastidas Venegas, V., Iacovides, M. C. (vyd.), Hart Publishing, Oxford, 2019, s. 141.

⁴⁷ – V tomto smyslu viz Chirita, A. D., „The Disclosure of Evidence Under the ‘Antitrust Damages’ Directive 2014/104/EU“, *EU Competition and State Aid Rules: Public and Private Enforcement*, Tomljenović, V., Bodiřoga-Vukobrat, N., Butorac Malnar, V., Kunda, I. (vyd.), Springer, Berlin, 2017, s. 156.

113. Je tedy třeba mít za to, že i důkazy náležející na černou listinu jsou chráněny nikoli ve vztahu k vnitrostátnímu soudu, ale ve vztahu k žalobci a třetím osobám. Poslední slovo, pokud jde o jejich kvalifikaci jakožto „důkazů náležejících na černou listinu“, přísluší vnitrostátnímu soudu. Tím spíše nemusí být důkazy, jejichž zpřístupnění je v zásadě méně škodlivé pro veřejnoprávní zájem, a sice ty, které náležejí na šedou listinu, nutně chráněny přísněji před zpřístupněním tomuto vnitrostátnímu soudu.

114. V projednávané věci se český orgán pro hospodářskou soutěž vyjádřil zamítavě k tomu, aby společnost České dráhy zpřístupnila důkazy, kterými tento orgán „disponoval“ v rámci jeho správního řízení zahájeného v roce 2012, a „další žalobkyní navrhované dokumenty“ z důvodu, že představují „ucelený soubor dokumentů a zpřístupněním by mohlo dojít ke snížení účinnosti politiky stíhání porušení soutěžního práva“⁴⁸.

115. Avšak aby mohla být důkazům poskytnuta dočasná ochrana vyplývající z toho, že náležejí na šedou listinu, musí tyto důkazy odpovídat definicím uvedeným v čl. 6 odst. 3 směrnice 2014/104. Pokud jde o návrh, který přiměřeně podrobně líčí požadované důkazy⁴⁹, nemohou být odmítnuty nebo námitky, pokud jde o zpřístupnění dotyčných důkazů, formulovány „paušálně“ ani se zakládat na obecné úvaze, že by jejich zpřístupnění mohlo snížit účinnost politiky stíhání protiprávních jednání.

116. Pokud totiž jde o důkazy, které nespádají pod tyto definice, tedy důkazy náležející na bílou listinu, musí vnitrostátní soud sám provést přezkum, v jehož rámci zohlední, zda je nutné zajistit účinné veřejnoprávní prosazování právních předpisů o hospodářské soutěži⁵⁰. Osoba, po které je zpřístupnění důkazů požadováno, nemůže takový přezkum provádět a nahradit přezkum prováděný vnitrostátním soudem. V souladu s touto logikou se vzhledem k nutnosti – která je základem směrnice 2014/104 – napravit asymetrii informací a zajistit účinnost soukromoprávního prosazování práva hospodářské soutěže nejeví, že by tato směrnice bránila tomu, aby vnitrostátní soud disponoval na základě své vnitrostátní procesní úpravy nástrojem, který by mu umožňoval napravit nadměrné využívání výjimky upravené v čl. 6 odst. 5 uvedené směrnice. Takový procesní nástroj posiluje užitečný účinek článků 101 a 102 SFEU a přispívá k účinnosti soukromoprávního prosazování práva hospodářské soutěže.

117. Za těchto podmínek musí být čl. 5 odst. 1 směrnice 2014/104 ve spojení s čl. 6 odst. 5 písm. a) této směrnice vykládán v tom smyslu, že tato ustanovení nebrání tomu, aby vnitrostátní soud rozhodl o zpřístupnění důkazů a nařídil, aby tyto důkazy byly uloženy v soudní úschově, a přitom odložil přezkum otázky, zda tyto důkazy obsahují „informace, které vypracovala fyzická nebo právnická osoba výslovně pro řízení orgánu pro hospodářskou soutěž“, ve smyslu poslední uvedené ustanovení, do okamžiku, kdy budou tyto důkazy zpřístupněny tomuto soudu.

5. K páté předběžné otázce

118. Podstatou páté otázky předkládajícího soudu, položené pro případ kladné odpovědi na čtvrtou otázku, je, zda může vnitrostátní soud před ověřením, zda důkazy, jejichž zpřístupnění bylo nařízeno, spadají pod čl. 6 odst. 5 písm. a) směrnice 2014/104, odeprít žalobci a jiným účastníkům řízení přístup k těmto důkazům, a to v souladu s čl. 5 odst. 4 této směrnice.

⁴⁸ – Viz bod 18 tohoto stanoviska.

⁴⁹ – Viz bod 108 tohoto stanoviska.

⁵⁰ – Viz bod 102 tohoto stanoviska.

119. Přestože předkládající soud odkazuje na čl. 5 odst. 4 směrnice 2014/104, nepovažují výklad tohoto ustanovení za nezbytný k tomu, aby mu byla dána užitečná odpověď. Zatímco se totiž čl. 5 odst. 4 této směrnice týká opatření přijatých za účelem ochrany důvěrných informací v zájmu účastníka řízení nebo třetí osoby, tedy v „soukromém zájmu“, týká se čl. 6 odst. 5 této směrnice nutnosti chránit zájem na veřejnoprávním prosazování práva hospodářské soutěže, tedy „veřejný zájem“. V každém případě stačí vyložit posledně uvedené ustanovení, aby bylo možné poskytnout užitečnou odpověď na pátou předběžnou otázku.

120. Podle čl. 6 odst. 5 písm. a) směrnice 2014/104 mají vnitrostátní soudy nejen právo, jak předpokládá pátá otázka („účinná opatření na ochranu důvěrných informací přijatá soudem *mohou*“)⁵¹, ale i povinnost zajistit, aby jiní účastníci řízení neměli v průběhu řízení zahájeného orgánem pro hospodářskou soutěž „informace, které vypracovala fyzická nebo právnická osoba výslovně pro [toto řízení]“. V souladu s touto logikou platí, že pokud vnitrostátní soud nařídí zpřístupnění důkazů, které mohou náležet na šedou listinu, aby ověřil, zda tomu tak je, musí tento soud zajistit, aby jiný účastník řízení neměl přístup k těmto důkazům, pokud náležejí na bílou listinu, předtím než toto ověření dokončí, nebo pokud náležejí na šedou listinu, předtím než příslušný orgán pro hospodářskou soutěž ukončí své řízení.

121. Článek 6 odst. 5 písm. a) směrnice 2014/104 proto musí být vykládán v tom smyslu, že pokud vnitrostátní soud odloží přezkum otázky, zda důkazy, jejichž zpřístupnění je požadováno, obsahují „informace, které vypracovala fyzická nebo právnická osoba výslovně pro řízení orgánu pro hospodářskou soutěž“, musí tento soud zajistit, aby jiní účastníci řízení neměli přístup k těmto důkazům, pokud náležejí na bílou listinu, předtím než toto ověření dokončí, nebo pokud náležejí na šedou listinu, předtím než příslušný orgán pro hospodářskou soutěž ukončí své řízení.

VI. Závěry

122. S ohledem na předcházející úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Nejvyšším soudem (Česká republika) následovně:

- „1) Článek 5 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby vnitrostátní soud nařídil zpřístupnění důkazů pro účely vnitrostátního řízení o žalobě o náhradu škody, která se týká porušení práva hospodářské soutěže, a to i když před Evropskou komisí probíhá řízení o tomto porušení za účelem přijetí rozhodnutí podle kapitoly III nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích [101 a 102 SFEU], v důsledku čehož je toto vnitrostátní řízení přerušeno.
- 2) Článek 5 odst. 8 a čl. 6 odst. 5 písm. a) a odst. 9 směrnice 2014/104 musí být vykládány v tom smyslu, že tato ustanovení brání vnitrostátní právní úpravě, která na základě čl. 6 odst. 5 této směrnice dočasně omezuje zpřístupnění všech informací, které byly ‚předloženy‘ pro účely řízení zahájeného orgánem pro hospodářskou soutěž, a nikoli jen informací, které byly ‚vypracovány‘ výslovně za tímto účelem.

⁵¹ – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

- 3) Článek 6 odst. 5 směrnice 2014/104 musí být vykládán v tom smyslu, že přerušení řízení vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž z důvodu, že Komise zahájila řízení podle kapitoly III nařízení č. 1/2003, nemůže být považováno za ukončení řízení vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž „přijetím rozhodnutí či jinak“ ve smyslu tohoto ustanovení.
- 4) Článek 5 odst. 1 směrnice 2014/104 ve spojení s čl. 6 odst. 5 písm. a) této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že tato ustanovení nebrání tomu, aby vnitrostátní soud rozhodl o zpřístupnění důkazů a nařídil, aby tyto důkazy byly uloženy v soudní úschově, a přitom odložil přezkum otázky, zda tyto důkazy obsahují „informace, které vypracovala fyzická nebo právnická osoba výslovně pro řízení orgánu pro hospodářskou soutěž“, ve smyslu posledně uvedeného ustanovení, do okamžiku, kdy budou tyto důkazy zpřístupněny tomuto soudu.
- 5) Článek 6 odst. 5 písm. a) směrnice 2014/104 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud vnitrostátní soud odloží přezkum otázky, zda důkazy, jejichž zpřístupnění je požadováno, obsahují „informace, které vypracovala fyzická nebo právnická osoba výslovně pro řízení orgánu pro hospodářskou soutěž“, musí tento soud zajistit, aby jiní účastníci řízení neměli přístup k těmto důkazům, pokud náležejí na bílou listinu, předtím než toto ověření dokončí, nebo pokud náležejí na šedou listinu, předtím než příslušný orgán pro hospodářskou soutěž ukončí své řízení.“